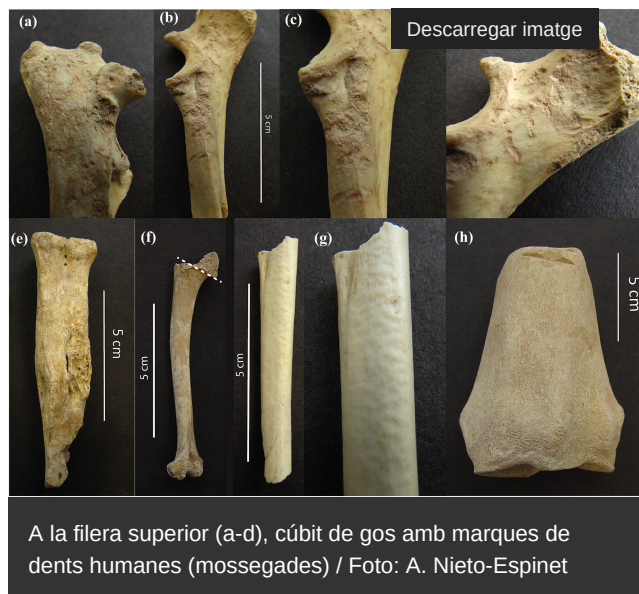

Del benestar a la fam al call jueu de Lleida

Una recerca de la UdL analitza els canvis en l'alimentació durant tres segles

La població del barri jueu ([call](https://ca.wikipedia.org/wiki/Call) [<https://ca.wikipedia.org/wiki/Call>]) de la ciutat de Lleida, conegut com la [Cuirassa](https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Cuirassa) [https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Cuirassa], va experimentar grans canvis en l'alimentació després del pogrom [<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pogrom>] o revolta antisemita de l'agost de 1391. La fam va portar al consum d'espècies no *kosher* [[https://ca.wikipedia.org/wiki/Caixaer_\(judaisme\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/Caixaer_(judaisme))], prohibides per les normes ortodoxes, com ara gats, gossos i èquids, per assegurar-se la supervivència. Així ho ha pogut constatar un estudi liderat per la Universitat de Lleida (UdL), en col·laboració amb la Institució Milà i Fontanals (IMF-CSIC [<https://www.imf.csic.es/>]) i la Secció d'arqueologia [<https://urbanisme.paeria.cat/paisatge-i-patrimoni/ArxiuArqueologic>] de l'Ajuntament de Lleida. Els resultats, que coincideixen amb el context definit per les fonts històriques sobre un important període de declivi després de l'atac, els han publicat a la revista *International Journal of Osteoarchaeology* [<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/10991212>].

La recerca, encapçalada per la investigadora del Grup d'Investigació Prehistòrica (GIP - ARQHISTEC [<https://www.gip.udl.cat/ca/>]) de la UdL [Ariadna Nieto Espinet](https://www.historia.udl.cat/en/pla-formatiu/professorat/detall/index.html?enc=NDc2ODU1ODM=) [<https://www.historia.udl.cat/en/pla-formatiu/professorat/detall/index.html?enc=NDc2ODU1ODM=>], ha analitzat les pràctiques alimentàries de la comunitat sefardita de la Lleida medieval entre la segona meitat del segle XII i finals del segle XV mitjançant l'estudi arqueozoològic de les deixalles alimentàries descobertes durant les campanyes arqueològiques de la Paeria. En total, han analitzat 1.605 restes òssies d'animals; de les quals un 56,5% corresponen a les etapes anteriors a l'assalt del barri.

L'alimentació de les comunitats jueves de l'època medieval seguia els preceptes religiosos de *Kashrut* [<https://www.fcje.org/que-es-la-kashrut>] (aliments permesos) i *shechita* [<https://en.wikipedia.org/wiki/Shechita>] (matança ritual). La dieta càrnia dels seus habitants es caracteritza per l'absència de porc i un predomini d'ovelles i cabres (78%), especialment les extremitats del darrere; seguit a una distància considerable del bestiar boví i el consum d'aviram. L'anàlisi detallat de les restes també ha permès documentar les marques de carnisseria en els ossos que suggereixen que l'esquarterament de les carcasses dels animals seguia les lleis del *Kashrut*, tal com la Torà descriu que s'ha d'aplicar a tots els sacrificis d'animals.

Això ha permès identificar al call jueu de Lleida la pràctica de *porging* [<https://www.jewishencyclopedia.com/articles/12288-porging>], que és el procés de purgar la carn per fer-la *kosher*, eliminant el nervi ciàtic i qualsevol rastre de sang, d'acord amb les normes dietètiques religioses. "Això suggereix que a la Cuirassa hi havia carnisseros jueus altament especialitzats un indicador de la importància i la prosperitat que tindria el aquest barri durant època medieval", destaquen les investigadores.

Les restes deixen entreveure que el consum de carn i el processament de l'esquelet segons la *shechita* van continuar després de l'atac. "Això fa pensar que les comunitats jueves de Cuirassa van continuar vivint al seu barri després dels fets violents de 1391. No obstant això, hi ha diversos indicadors de crisi com la disminució dràstica del consum dels quarts posteriors (fèmur i especialment la tibia) i una relaxació del patró estricte de matança. Això podria haver fet que les extremitats de darrere, que sense el tractament d'un carnisser especialitzat no eren *kosher*, fossin venudes al mercat cristià entre 1391 i 1436, quan aquesta pràctica estava prohibida", recullen les conclusions de l'estudi.

Les primeres restes de gat, gos i èquid -considerades espècies *treyf* [<https://www.myjewishlearning.com/article/treyf/>] o no *kosher* apareixen en els nivells que es van formar just després dels atacs i en els períodes posteriors de saqueig alguns d'ells amb marques de tall, possibles evidències d'ebullició (ossos translúcids) i en un cas fins i tot amb marques de de mossegades d'incisius humans. "Això pot respondre a una situació de penúria i fam que hauria obligat alguns dels seus membres a consumir espècies prohibides per assegurar-ne la supervivència. El consum d'animals amb imperfeccions i malalties seria coherent amb un context de crisi i persecució de les comunitats jueves de Cuirassa", destaca la investigadora de la UdL.

"L'estudi de les deixalles alimentàries trobades durant l'excavació de diferents espais del call jueu de Lleida ha permès caracteritzar, per primera vegada, els canvis en la dieta de les comunitats jueves des de la seua arribada i establiment a la ciutat, proporcionat noves evidències que les diferències culturals es poden traçar a través de l'estudi de l'alimentació i destacant la importància de l'arqueozoologia per caracteritzar i entendre les societats passades i els seus canvis al llarg del temps", afegeix.

La investigadora de la UdL, treballant / Foto: Sílvia Valenzuela Lamas (IMF-CSIC)

M É S

I N F O R M A C I Ó :

Article *"Death or conversion": From welfare to famine in the Jewish quarter of Lleida, Spain (12th–14th century)* [<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/oa.3291>]

Catàleg de l'exposició Efímera sobre la Cuirassa de Lleida [<https://www.gip.udl.cat/export/sites/Gip/ca/.galleries/Documents/CatlegExpo.pdf>]

N O T Í C I E S

R E L A C I O N A D E S :

Un suport de tenalla únic a la península, en una exposició efímera a la UdL [

<https://www.udl.cat/ca/serveis/oficina/Noticies/Un-suport-de-tenalla-unic-a-la-peninsula-en-una-exposicio-efimera>
]